1928—31; Välismin-mi väliskauband.-osak. dir. 1931. a-st. — Täitnud mitmeid diplomaatilisi ülesandeid; peale ülalnimetatute oli m. s. E. V. esindajaks merede-uurimiskonverentsil Kopenhaagenis 1925, rahvusvahel. postikongressil 1925, õhusõidukonverentsil Stokholmis 1926 jne. — Avaldanud päevakajasid, reisikirjeldisi, joonealuseid j. m. perioodil. väljaandeis „Rahva Lõbu-Leht", „Uus Aeg", „Teat.", „Tall. Teat.", „Pvl.", „Post.", „Maa", „Красное Знамя", „Revue Sindicaliste" j. t.; tõlkinud vene keelde soome, eesti, rootsi ja prantsuse ilukirjandust; eestistanud soome autorite töid ja H. Westergaard'i *Rahvamajanduse-teadus peajoontes* (1910); toimetanud koguteose *„Oma maa"* I—III (1911—13); toimetanud itaalia keelde M. Martna töö pealkirjaga *L'Estonia gli Estoni e la questione Estone* (1919), rootsi keeles *Det nya Estland* (1928); asutanud Rootsi-E., Läti-E. ja E.-Läti sõprusüh-gud. — Alal. asuk.: Tall.

WIRKHAUS, Adalbert August, muusikategelane ja helilooja. Sünd. 17. V 1880 Väägvere koolimajas Vesneri v. Tartum.; vanemad — õp. David Otto W. ja Julie (Liblik); abielus Helene Sild'iga 1927. a-st. — Õppis Väägvere v.-k. 1888—91; lõpetas Tartu l.-k. 1896 ja Tall. raudtee-tehnikak. 1899; raudteepraktikal Narvas 1899—1901; õppis Leipzigi konservatooriumis kompositsiooni ja dirigeerimist 1905—08, mil selle lõpetas; viibinud korduvalt õpireisudel Lääne- ja Lõuna-Euroopas, Põhja-Aafrikas ja Venemaal 1912. a-st. — Narvas raudteeteenistuses 1901—02; tehnikuna Keila-Haapsalu raudtee ehitustöödel 1902—05; Tartu Saksa suviteatri II kapellmeister 1908; laulu- ja muusikajuh. „Estoonias" Tall-s 1908—12, „Sädes" Valgas 1912—13; laulu- ja muusikaõp. Valga k-ides 1912—17, Venemaale evakueeritud Valga reaalk. Vjasnikis, hiljemini Valga l.-k. Poltaavas 1917—18; I E. Muusikak. asutajaid ja insp. Tartus 1919—21; Tartu kooliõpilaste, hiljemini Sakala partisanidepataljoni kapellmeister 1919—20; H. Treffner'i gümn. ja Tartu reaalgümn. (hiljemini poegl.-gümn.) laulu- ja muusikaõp. 1920. a-st, ühtlasi Tartu näitlejate kollektiivi muusikajuh. 1927, T. konservatooriumi õppejõud 1927—28 j. m. — Õpilaskooride ja õpilasorkestrite asutajaid; m. s. asutas ja juhatas õpil. meeskoori Tartu l.-k. 1893—96 ja võttis kooriga osa üldlaulupeost Tartus 1894, Tall-s 1896; Narva „Võitleja" juh. l., laulu- ja muusikajuh. 1900—01, N. tuletõrje ja N. E. S-i laulu- ja muusikajuh. 1901—02; alalise ooperi ja opereti algatajaid Tartus ja Tall-s 1908—12; oli lektoriks õp. suvekurs. Pärnus 1914; Peetri kiriku I pihtkonna laulukoori juh., hiljemini ühtlasi P. laulus-i koorijuh. Tartus 1925—28; Tartu Maarja kirikukoori juh. 1929. a-st; üldjuht I Noortepühal Tartus 1921; pasunakooride üldjuh. Tartumaa laulupidudel 1926 ja 1930; korraldanud kirikukontserte ja oratooriume Tartus j. m. — Komponeerinud .helitööd *Keelpillide kvartett g-moll* (1908), kolm karakterpala suurele orkestrile (1908), saatemuusikat näidendeile ja opereti „Jaani öö" (1911, P. Pinna libretto), *Eesti Suit* (1918), viis popurriid eesti viisidest (1925—28), parafraasi *Hinge hellal igatsusel* (1926), *Pulma valss* (1927), ballaadi *Vaimude org* I soolodele, koorile ja orkestrile (1929), opereti *Veskineid* (1932, Agnes Taar'i tekstile), mõned marsid j. m.; avaldanud *Segakoori laulud* I (1910). — Alal. asuk.: Tartu.

WIRKHAUS, Joosep Heinrich, ärkamisaja tegelane. Sünd. 17. II 1854 Sootaga v. Tartum.; vanemad — õp. Taavet W. ja Leena (Weeber); abielus Sohvie Charlotte Maltenek'iga 1877. a-st. — Õppis Fr. Hollmann'i õp.-sem. 1873—75; omandas köster-õp. kutse J. Zimse' sem. Valgas 1876; õppis muusikat Tartu ülik. muusikadir-ite Fr. Brenner'i, H. Zöllner'i, H. Harthan'i j. t. juures. — Õp. Tsooru Lalli k. Võrum. 1875—78, Raadi mõisa erak. Tartum. 1878—93; põllumajand. juh. Raadi mõisas 1894—1905; päevapiltnik Tartus 1905—06; karjaravitseja ja meier Vasula m. Tartum. 1907—20; elab Tartus. — Organiseerinud keel- ja puhkpillide orkestreid; korraldanud kontserte ja näitemängusid „Vanemuise" s-i tegelastega Tartus, Tall-s, Riias, Narvas, Rakveres ja Peterb. kub. eesti asundustes; kaasa töötanud E. üldlaulupidudel 1879, 1891, 1894, 1896 ja 1910; oli m. s. keelpillikooride üldjuht 1891. a. üldlaulupeol, asutajaid ja laulu-mängukooride juht Tsooru Lallil 1875—78, „Vanemuise" S-is 1878—95, Tartu E. Käsitööliste Abiandmise S-is,